

NGUYÊN TẮC TỘI PHẠM KÉP TRONG CÔNG ƯỚC BUDAPEST 2001 VỀ TỘI PHẠM MẠNG VÀ GỢI MỞ CHO PHÁP LUẬT VIỆT NAM

TRẦN MINH CHIẾN*

Tóm tắt: Nguyên tắc tội phạm kép (nguyên tắc song trùng) trong hợp tác quốc tế hình sự đòi hỏi hành vi bị yêu cầu xử lý phải cấu thành tội phạm theo pháp luật của cả hai quốc gia liên quan. Bài viết phân tích nguyên tắc này trong Công ước Budapest năm 2001 của Hội đồng châu Âu về tội phạm mạng (Công ước Budapest), bối cảnh ra đời và vai trò của nó đối với dẫn độ và tương trợ tư pháp. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất kiến nghị từ việc nội luật hóa đầy đủ các tội danh theo chuẩn mực quốc tế đến việc sửa đổi quy định về dẫn độ, tương trợ tư pháp và thiết lập đầu mối 24/7 để tăng cường hợp tác, bảo đảm Việt Nam tuân thủ các cam kết quốc tế và đáp ứng yêu cầu thực tiễn.

Từ khóa: Nguyên tắc song trùng; dẫn độ; tương trợ tư pháp; tội phạm mạng; Công ước Budapest năm 2001

Ngày nhận bài: 16/6/2025; Biên tập xong: 20/11/2025; Duyệt đăng: 01/12/2025

THE PRINCIPLE OF DOUBLE CRIMINALITY IN THE 2001 BUDAPEST CONVENTION ON CYBERCRIME AND IMPLICATIONS FOR VIETNAMESE LAW

Abstract: The principle of double criminality in international criminal cooperation requires that the conduct subject to a request for action must constitute a criminal offence under the laws of both involved States. This article examines the application of this principle in the 2001 Budapest Convention on Cybercrime, its historical context, and its role in extradition and mutual legal assistance. Thereby, the article offers recommendations including: Ensuring full domestic incorporation of cybercrime offences in accordance with international standards; amending regulations on extradition and mutual legal assistance; and establishing an effective 24/7 contact point to enhance cooperation. These measures aim to support Vietnam in fulfilling its international commitments and meeting practical enforcement needs.

Keyword: Double criminality; extradition; mutual legal assistance; cybercrime; the 2001 Budapest Convention

Received: Jun 16, 2025; **Editing completed:** Nov 20, 2025; **Accepted for publication:** Dec 01, 2025

Đặt vấn đề

Sự bùng nổ của công nghệ thông tin và Internet đã làm xuất hiện loại tội phạm mạng và công nghệ cao với tính chất xuyên quốc gia ngày càng phức tạp¹.

Một hành vi tấn công mạng có thể được thực hiện ở một quốc gia nhưng lại gây hậu quả tại nhiều quốc gia khác. Do đó, yếu tố chủ quyền quốc gia lại trở thành rào cản lớn trong quá trình hợp tác điều tra, truy tố và xét xử. Điều này đặt ra yêu cầu phải thiết lập cơ chế phối hợp chặt chẽ và tôn trọng lẫn nhau giữa các quốc gia để đấu tranh hiệu quả. Tuy nhiên, khác biệt giữa hệ thống pháp luật các nước có thể tạo ra kẽ hở pháp lý mà tội phạm lợi dụng để trốn tránh trách nhiệm². Nếu một quốc gia chưa hình sự hóa

hành vi nào đó, thì cá nhân thực hiện hành vi đó trên lãnh thổ nước này có thể không bị truy cứu hoặc không thể bị dẫn độ sang nước khác - hình thành nên những “thiên đường an toàn” cho tội phạm mạng³.

Trong bối cảnh đó, nguyên tắc song trùng (double/dual criminality) nổi lên như một yêu cầu nền tảng trong hợp tác pháp lý hình sự giữa các quốc gia⁴. Nguyên tắc song trùng yêu cầu hành vi bị yêu cầu xử lý phải là tội phạm ở cả quốc gia yêu cầu và quốc gia được yêu cầu. Đây là nguyên tắc lâu đời trong luật dẫn độ,

* *Email: Chien.tm112@gmail.com*

Thạc sĩ, Viện Pháp luật Quốc tế và So sánh, Trường Đại học Kinh tế - Luật, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh
leppardlaw.com/federal/computer-crimes/examining-jurisdictional-challenges-in-cross-border-cyber-extortion-under-federal-law/ (Truy cập ngày 06/6/2025).

³ UNODC (2019). Formal international cooperation mechanisms. <https://www.unodc.org/e4j/en/cybercrime/module-7/key-issues/formal-international-cooperation-mechanisms.html> (Truy cập ngày 06/6/2025).

⁴ Plachta, M. (1989). The role of double criminality in international cooperation in penal matters. *Nordisk Tidsskrift for Kriminologisk Videnskap*, 76, 84-134.

¹ Nguyễn, Đ. K. (2023). Sự phát triển của công nghệ và tình trạng gia tăng tội phạm mạng hiện nay. *Tạp chí điện tử Luật sư Việt Nam*. <https://lsvn.vn/su-pha-t-trie-n-cu-a-cong-nghe-va-ti-nh-tra-ng-gia-tang-to-i-pha-m-ma-ng-hie-n-nay-1699026045-a137208.html#> (Truy cập ngày 06/6/2025).

² Leppard Law. Examining Jurisdictional Challenges in Cross-Border Cyber Extortion Under Federal Law. <https://>

nhằm bảo vệ chủ quyền quốc gia và quyền lợi hợp pháp của người bị dân độ, bảo đảm không ai bị trao trả để xét xử về hành vi mà pháp luật nước mình không coi là tội phạm⁵. Đối với tội phạm mạng, nguyên tắc song trùng thúc đẩy các quốc gia hài hòa hóa pháp luật hình sự và tạo cơ sở pháp lý để dẫn độ, tương trợ tư pháp hiệu quả hơn đối với các tội phạm phi truyền thống này. Công ước Budapest của Hội đồng châu Âu về tội phạm mạng là văn kiện quốc tế đầu tiên đặt nền móng cho hợp tác toàn cầu phòng chống tội phạm mạng. Công ước quy định một loạt tội phạm mạng chuẩn mực mà các bên phải hình sự hóa trong luật quốc gia⁶. Mục tiêu là bảo đảm mọi quốc gia thành viên đều có định danh pháp lý chung về hành vi phạm tội mạng, qua đó nguyên tắc song trùng luôn được đáp ứng khi hợp tác dẫn độ, tương trợ lẫn nhau. Bên cạnh đó, Công ước cũng đưa ra các cơ chế linh hoạt để tháo gỡ vướng mắc do nguyên tắc song trùng gây ra, đặc biệt trong giai đoạn thu thập chứng cứ điện tử có tính nhạy cảm thời gian. Bài viết dưới đây sẽ phân tích đầy đủ nội dung nguyên tắc song trùng trong Công ước Budapest, vai trò của nó trong hợp tác quốc tế về hình sự, những trường hợp áp dụng liên quan, từ đó gợi mở hướng hoàn thiện pháp luật Việt Nam.

1. Khái quát về nguyên tắc song trùng và bối cảnh ra đời

Nguyên tắc song trùng trong hợp tác hình sự quốc tế được hiểu là điều kiện đôi bên cùng có tội: Một hành vi chỉ có thể là đối tượng dẫn độ hoặc tương trợ điều tra nếu pháp luật nước yêu cầu và nước được yêu cầu đều quy định hành vi đó là tội phạm⁷. Nguyên tắc này xuất hiện từ luật dẫn độ cổ điển cuối thế kỷ XIX và đã được hầu hết các điều ước quốc tế về dẫn độ, tương trợ tư pháp quy định⁸. Điển hình là quy định tại Hiệp định dẫn độ giữa Việt Nam

và Hàn Quốc hay Hiệp định tương trợ tư pháp Việt Nam - Nga⁹.

Trong lĩnh vực tội phạm mạng, cuối thập niên 1990, đầu những năm 2000 đã chứng kiến sự gia tăng đột biến của các vụ tấn công và lừa đảo qua mạng vượt ngoài biên giới quốc gia. Tại thời điểm đó, nhiều quốc gia chưa có đủ cơ sở pháp lý để xử lý loại tội phạm mới này, cũng như sự thiếu vắng các cơ chế hợp tác quốc tế hiệu quả. Chẳng hạn, vụ virus ILOVEYOU (Love Bug) năm 2000¹⁰, dẫn đến hệ quả là không thể dẫn độ hoặc tương trợ điều tra hiệu quả, tạo tiền lệ xấu cho tội phạm tận dụng sự thiếu tương thích của pháp luật các nước¹¹. Trước yêu cầu cấp bách phải có khung pháp lý chung, Hội đồng châu Âu đã khởi xướng xây dựng Công ước Budapest với sự tham gia của nhiều quốc gia ngoài châu Âu (Mỹ, Canada, Nhật Bản...) ¹². Mục tiêu cốt lõi của Công ước là hài hòa hóa tội phạm mạng ở cấp độ quốc tế và thiết lập các thủ tục hợp tác nhanh chóng, qua đó loại bỏ tình trạng “nơi có tội, nơi không” cản trở công lý¹³. Trong quá trình soạn thảo, nguyên tắc song trùng được coi trọng nhằm bảo đảm chủ quyền cho các bên, nhưng đồng thời cũng được thiết kế linh hoạt để không trở thành rào cản cứng nhắc, ảnh hưởng đến hiệu quả hợp tác đấu tranh phòng chống tội phạm mạng.

2. Nội dung nguyên tắc song trùng theo quy định của Công ước Budapest về tội phạm mạng

2.1. Về dẫn độ

Công ước quy định các hành vi phạm tội mạng nêu tại Điều 2 đến Điều 11¹⁴ đều thuộc diện có thể dẫn độ giữa các bên, với điều kiện hành vi đó phải bị truy cứu hình sự theo pháp luật của cả hai nước liên quan, với mức hình

⁵ Walker, S. (2024). Cybercrime treaty risks a world of UN-sanctioned online control. *Global Initiative Against Transnational Organized Crime*. <https://globalinitiative.net/analysis/cybercrime-treaty-risks-a-world-of-un-sanctioned-online-control/> (Truy cập ngày 07/6/2025).

⁶ Nguyễn, H. N. (2024). Một số khuyến nghị trong việc tăng cường các quy định pháp luật về tội phạm công nghệ cao. *Tạp chí Ngân hàng*. <https://tapchinguanhang.gov.vn/mot-so-khuyen-nghi-trong-viec-tang-cuong-cac-quy-dinh-phap-luat-ve-toi-pham-cong-nghe-cao-683.html> (Truy cập ngày 07/6/2025).

⁷ Nguyễn, T. T. (2022). Dẫn độ tội phạm và thực thi việc dẫn độ tội phạm theo quy định của Luật Tương trợ tư pháp năm 2007. *Tạp chí Tòa án nhân dân điện tử*, <https://tapchitoaan.vn/dan-do-toi-pham-va-thuc-thi-viec-dan-do-toi-pham-theo-quy-dinh-cua-luat-tuong-tro-tu-phap-nam-20075866.html> (Truy cập ngày 08/6/2025).

⁸ Boister, N. (2023). A history of double criminality in extradition. *Journal of the History of International Law*, 25(2), 218-257.

⁹ Hiệp định dẫn độ giữa Việt Nam và Hàn Quốc nêu rõ: Người bị dẫn độ phải thực hiện hành vi “mà pháp luật của cả hai quốc gia đều coi là tội phạm, với mức hình phạt tù tối thiểu từ một năm trở lên”. Hiệp định tương trợ tư pháp Việt Nam - Nga quy định dẫn độ chỉ tiến hành đối với hành vi “theo pháp luật của cả hai Bên đều là tội phạm và chịu hình phạt tù từ một năm trở lên. Theo Ngô, T. X. (2015). Dẫn độ tội phạm trong hiệp định tương trợ tư pháp giữa Việt Nam với một số quốc gia trên thế giới. *Bộ Tư pháp*. <https://moj.gov.vn/qt/tintuc/Pages/nghien-cuu-trao-doi.aspx?ItemID=1789> (Truy cập ngày 08/6/2025).

¹⁰ Hành vi phát tán mã độc gây thiệt hại trên 45 triệu máy tính toàn cầu đã không bị truy cứu tại Philippines do nước này chưa hình sự hóa hành vi tương ứng.

¹¹ UNODC, Tlđđ.

¹² Cybercrime Convention Committee. (2020). *The Budapest Convention on cybercrime: Benefits and impact in practice* (p. 4).

¹³ UNODC, Tlđđ.

¹⁴ Truy cập trái phép, can thiệp dữ liệu/hệ thống, lừa đảo máy tính, nội dung khiêu dâm trẻ em,...

phạt cao nhất tối thiểu một năm tù hoặc hơn (Điều 24). Quy định này thể hiện rõ yêu cầu song trùng: Chỉ khi cả hai quốc gia đều xem hành vi là tội phạm nghiêm trọng (phạt tù từ một năm trở lên) thì mới được dẫn độ. Ngoài ra, nếu giữa hai nước đã có hiệp định dẫn độ với điều kiện hình phạt thấp hơn, hoặc dẫn độ dựa trên nguyên tắc có đi có lại, thì các thỏa thuận đó vẫn được ưu tiên áp dụng (khoản 1b Điều 24). Điều này cho phép linh hoạt tận dụng cơ chế sẵn có giữa các bên. Công ước cũng tạo thuận lợi khi không yêu cầu ký hiệp định dẫn độ song phương riêng giữa các nước thành viên: Nếu thiếu hiệp định, các bên có thể sử dụng Công ước như cơ sở pháp lý để thực hiện dẫn độ (Điều 39). Như vậy, Công ước Budapest vừa bảo đảm điều kiện song trùng đối với dẫn độ tội phạm mạng, vừa khuyến khích các bên đơn giản hóa thủ tục dẫn độ dựa trên cam kết chung.

2.2. Về tương trợ tư pháp¹⁵

Công ước yêu cầu các bên hợp tác “ở phạm vi rộng nhất có thể” trong điều tra, truy tố các tội phạm mạng và thu thập chứng cứ điện tử (Điều 20). Nguyên tắc song trùng nhìn chung được thừa nhận trong tương trợ tư pháp, yêu cầu hành vi phạm tội phải bị xử lý hình sự ở cả hai bên khi thực hiện biện pháp điều tra qua biên giới. Tuy nhiên, Công ước hạn chế việc viện dẫn song trùng để từ chối hợp tác bằng các quy định ngoại lệ sau:

Không áp dụng song trùng đối với yêu cầu bảo quản dữ liệu khẩn cấp: Điều 29 Công ước quy định khi một nước yêu cầu nước khác bảo quản khẩn cấp dữ liệu máy tính phục vụ điều tra thì không được viện lý do thiếu song trùng để từ chối¹⁶. Lý do là việc bảo quản chỉ là biện pháp tạm thời, không xâm phạm nghiêm trọng, nếu chờ xác minh song trùng có thể dữ liệu bị xóa mất. Xu hướng quốc tế hiện nay loại bỏ yêu cầu song trùng đối với hầu hết biện pháp tố tụng ít xâm phạm, chỉ giữ lại với biện pháp rất nhạy cảm như khám xét, thu giữ hoặc nghe lén. Công ước Budapest đi tiên phong theo hướng này khi bỏ điều kiện song trùng cho bước bảo toàn chứng cứ ban đầu¹⁷. Tuy nhiên, khoản 4 Điều 29 cho phép một ngoại lệ hẹp nhưng không áp dụng đối với các hành vi phạm tội Điều 2-11 của Công ước. Như vậy, về cơ bản Công ước loại trừ điều kiện song trùng cho việc bảo quản dữ liệu liên quan đến các tội phạm mạng mà Công ước điều chỉnh.

Tiếp cận nguyên tắc một cách linh hoạt: Công ước khuyến nghị các nước không áp dụng máy móc tiêu chuẩn song trùng. Khoản 5 Điều 27 nêu rõ: Nếu đòi hỏi song trùng thì được coi là thỏa mãn “*bất kể luật của hai nước xếp hành vi phạm tội vào nhóm tội danh khác nhau hoặc gọi tên khác nhau, miễn là bản chất hành vi bị coi là tội phạm theo luật của cả hai bên*”. Quy định này nhằm ngăn chặn việc từ chối tương trợ chỉ vì khác biệt trong quy định về tội danh hoặc cấu thành tội phạm ở hai hệ thống pháp luật khác nhau. Nghĩa là cách tiếp cận này chú trọng nhiều hơn đến hành vi phạm tội chứ không phải những vấn đề mang tính kỹ thuật; điều này giúp áp dụng nguyên tắc song trùng một cách linh hoạt, hiệu quả, tạo điều kiện tối đa cho việc cung cấp hỗ trợ tư pháp.

Loại trừ một số căn cứ từ chối khác, Công ước còn loại bỏ lý do “tội phạm tài chính” (fiscal offence) trong hợp tác: Một nước không được viện có hành vi liên quan thuế, tài chính để từ chối trợ giúp đối với các tội phạm mạng thuộc Điều 2-11. Điều này phản ánh thực tế tội phạm mạng thường đan xen yếu tố tài chính nhưng vẫn cần hợp tác điều tra. Ngoài ra, Công ước thiết lập mạng lưới liên lạc 24/7 (Điều 35) giữa các quốc gia thành viên để bảo đảm mọi yêu cầu hỗ trợ khẩn cấp được xử lý kịp thời bất kể khác múi giờ. Cơ chế này giúp các nước vượt qua rào cản thủ tục, phối hợp chặt chẽ ngoài kênh tương trợ chính thức.

Công ước Budapest xây dựng hệ thống quy định chi tiết về nguyên tắc song trùng, tôn trọng nó như bảo đảm pháp lý trong dẫn độ và tương trợ, nhưng thu hẹp tối đa các tình huống yêu cầu song trùng để không cản trở hợp tác. Điều cốt lõi là tất cả các bên cam kết hình sự hóa các hành vi phạm tội mạng chính yếu ở cấp độ quốc gia, bảo đảm điều kiện song trùng được đáp ứng khi hợp tác. Đây là nền tảng giúp Công ước vận hành hiệu quả trong suốt hơn hai thập kỷ qua.

3. Vai trò của nguyên tắc song trùng trong hợp tác quốc tế về hình sự

Đối với dẫn độ, nguyên tắc song trùng là điều kiện bắt buộc trong hầu hết các điều ước và pháp luật về dẫn độ, bảo đảm sự tương đồng pháp lý giữa hai quốc gia. Nguyên tắc này chỉ cho phép dẫn độ những người bị cáo buộc hành vi mà cả hai hệ thống pháp luật cùng lên án, bảo vệ chủ quyền lập pháp và quyền công dân¹⁸. Đây là một “hàng rào lọc” giúp bảo đảm

¹⁵ Chương III Công ước Budapest.

¹⁶ UNODC, Tlđđ.

¹⁷ Council of Europe (2022). *Action against cybercrime*. Digital Governance. <https://www.coe.int/en/web/digital-governance/cybercrime> (Truy cập ngày 09/6/2025).

¹⁸ Ví dụ, nếu nước A coi hành vi xúc phạm trực tuyến là tội hình sự, nước B thì không, thì nguyên tắc song trùng cho phép nước B từ chối dẫn độ công dân của mình theo yêu cầu từ A, nhằm tránh xung đột giá trị pháp lý. Trường hợp này đặc biệt ý nghĩa trong bối cảnh có sự khác biệt về quan niệm pháp lý (Như tự do

dẫn độ chỉ xảy ra với những hành vi thực sự bị cộng đồng lên án, tránh lạm dụng vì mục đích chính trị. Công ước Budapest, với quy định dẫn độ chỉ áp dụng khi tội phạm bị trừng phạt ở cả hai nước, cụ thể hóa nguyên tắc này trong tội phạm mạng, tạo niềm tin pháp lý giữa các quốc gia thành viên (Điều 24).

Đối với tương trợ tư pháp, nguyên tắc song trùng phức tạp hơn, vì nó thúc đẩy các quốc gia hài hòa hóa quy định pháp luật hình sự. Để nhận trợ giúp điều tra, quốc gia yêu cầu phải bảo đảm hành vi đó cũng là tội phạm ở nước được yêu cầu. Điều này khuyến khích các quốc gia cập nhật và bổ sung tội phạm mới, nhất là tội phạm mạng vào Bộ luật Hình sự. Công ước Budapest với danh mục tội phạm mạng chuẩn là kim chỉ nam giúp các nước điều chỉnh luật, tạo mẫu số chung cho hợp tác. Sau khi Công ước ban hành, nhiều quốc gia châu Á như Philippines và Việt Nam đã sửa đổi luật¹⁹, và khi luật nội địa dần tương thích, nguyên tắc song trùng trở thành động lực thúc đẩy cải cách pháp luật.

Mặt khác, nếu cứng nhắc áp dụng, nguyên tắc song trùng có thể cản trở tương trợ tư pháp trong những trường hợp pháp luật hai nước chưa đồng bộ²⁰. Do đó, Công ước Budapest chọn cách giảm nhẹ yêu cầu song trùng trong trường hợp khẩn cấp²¹, đồng thời yêu cầu diễn giải, tiếp cận một cách linh hoạt. Như vậy, nguyên tắc song trùng vẫn là nền tảng nhưng được tiếp cận hợp lý để phục vụ mục tiêu cao nhất là đấu tranh chống tội phạm. Các nước cũng có thể thỏa thuận miễn điều kiện song trùng trong một số lĩnh vực hợp tác nếu tin cậy lẫn nhau ở mức cao²², điều này dựa trên tiền đề rằng các nước EU đều có luật xử lý các tội danh này, nên không cần xét song trùng để rút ngắn thủ tục dẫn độ. Kinh nghiệm EU cho thấy, khi đạt được sự thống nhất pháp luật và tin cậy tư pháp cao, nguyên tắc song trùng có thể được nói lỏng để tăng hiệu quả hợp tác.

Nguyên tắc song trùng trong hợp tác quốc

ngôn luận trên mạng ở mỗi nước một khác).

¹⁹ Philippines ban hành Đạo luật chống tội phạm mạng năm 2012, Việt Nam bổ sung nhóm tội xâm nhập trái phép, tạo virus... trong BLHS 2015,...). VietNamplus (2012). *Philippines ban hành đạo luật chống tội phạm mạng*. <https://www.vietnamplus.vn/philippines-ban-hanh-dao-luat-chong-toi-pham-mang-post162740.vnp>. (Truy cập ngày 09/6/2025).

²⁰ Ví dụ, khi điều tra vụ tấn công mạng tổng tiền xuyên biên giới, cơ quan nước A cần nhờ nước B khám xét khẩn cấp máy chủ. Nhưng nếu nước B chưa có luật về “tổng tiền qua mạng” thì có thể từ chối tương trợ vì không thỏa mãn song trùng - khiến chứng cứ bị xóa dấu vết.

²¹ UNODC, Tlđđ.

²² UNODC, Tlđđ.

tế góp phần bảo vệ chủ quyền và hệ giá trị pháp lý của mỗi nước, đồng thời thúc đẩy hài hòa hóa pháp luật, tạo động lực cho hợp tác trên nền tảng đồng thuận chung. Công ước Budapest đã áp dụng thành công nguyên tắc này, giúp mạng lưới hợp tác chống tội phạm mạng hoạt động rộng rãi, trở thành nền tảng pháp lý quan trọng giúp điều tra, dẫn độ nhiều tội phạm mạng trên toàn cầu²³. Mặc dù chưa là thành viên của Công ước, nhưng nhiều nước châu Á như Singapore, Nhật Bản, Philippines,... đã có nhiều hoạt động hoàn thiện pháp luật nhằm tạo khuôn khổ pháp lý khi nảy sinh những hoạt động hợp tác với các nước phương Tây theo cơ chế hợp tác của Công ước Budapest. Điều này cho thấy, để đấu tranh hiệu quả với tội phạm mạng, không quốc gia nào có thể đứng ngoài chuẩn mực chung, với nguyên tắc song trùng là chìa khóa kết nối các hệ thống tư pháp.

4. Thực tiễn áp dụng, hạn chế của nguyên tắc song trùng

Trong hai thập kỷ qua, nguyên tắc song trùng trong Công ước Budapest đã được áp dụng rộng rãi, nhưng cũng bộc lộ một số hạn chế và gây tranh luận pháp lý quốc tế²⁴. Theo đó, nhiều vụ dẫn độ tội phạm mạng đã được thực hiện dựa trên khuôn khổ Công ước²⁵. Quá

²³ Hiện nay, Công ước có hơn 65 quốc gia tham gia, năm 2015, nhờ các nước thành viên đều coi hành vi tấn công mạng là tội phạm nghiêm trọng, một hacker người Đông Âu bị bắt tại nước A đã nhanh chóng bị dẫn độ sang nước B (nước nạn nhân) để truy tố. Adams, A. C., & Podair, D. (2024). *Confusion & Contradiction in the UN 'Cybercrime' Convention*. <https://www.lawfaremedia.org/article/confusion-contradiction-in-the-un-cybercrime-convention>. (Truy cập ngày 10/6/2025).

²⁴ Council of Europe, Tlđđ, tr. 4-7, thống kê cho thấy đến tháng 5/2020 đã có 76 quốc gia là thành viên, ký kết hoặc được mời gia nhập Công ước, trong đó khoảng 106 quốc gia (55% thành viên Liên hợp quốc) đã ban hành các quy định hình sự tương ứng và 82 quốc gia có các thẩm quyền tố tụng đặc thù để xử lý chứng cứ điện tử; Cybercrime Convention Committee (T-CY) (2014). *T-CY Assessment Report: The Mutual Legal Assistance Provisions of the Budapest Convention on Cybercrime* (pp. 6-14), với các bảng thống kê cho thấy nhiều quốc gia nhận/gửi từ vài chục đến gần 100 yêu cầu tương trợ tư pháp về dữ liệu điện tử mỗi năm (ví dụ Úc năm 2011 - 2012 nhận 10 và gửi 97 yêu cầu, Cộng hòa Síp khoảng 30 yêu cầu đến và 20 yêu cầu đi mỗi năm); Council of Europe (n.d.). 24/7 network established under the Convention on Cybercrime. <https://www.coe.int/en/web/cybercrime/24-7-network-new>. (Truy cập ngày 15/11/2025); Osula, A.-M. (2015). Mutual legal assistance & other mechanisms: International cooperation in the digital age. *Masaryk University Journal of Law and Technology*, 9(1), 50-52. (ghi nhận hiện chưa có thống kê toàn diện về tần suất sử dụng cơ chế tương trợ tư pháp hình sự theo Công ước Budapest).

²⁵ U.S. Department of Justice, Archives (2015). Russian national charged in largest known data breach prosecution extradited to United States. <https://www.justice.gov/archives/>

trình xét duyệt dẫn độ thuận lợi vì điều kiện song trùng đã hiển nhiên thỏa mãn - hành vi bị cáo buộc đều là tội phạm ở cả hai nước với khung hình phạt trên 01 năm tù. Tương tự, trong hợp tác điều tra các vụ lừa đảo trực tuyến, rửa tiền bằng tiền điện tử, cơ quan tư pháp các nước đã trao đổi chứng cứ kịp thời thông qua mạng lưới 24/7 và kênh tương trợ của Công ước, phần lớn các yêu cầu đều được đáp ứng vì hành vi nêu ra có định danh pháp lý tương đồng ở các nước. Có thể nói, thành công lớn nhất của Công ước Budapest là tạo ra tiêu chuẩn pháp lý chung, triệt tiêu nhiều “vùng xám” mà tội phạm có thể lợi dụng. Nguyên tắc song trùng từ chỗ có nguy cơ cản trở hợp tác đã trở nên ít khi gây vướng mắc, do các nước thành viên đã thực hiện có trách nhiệm việc nội luật hóa theo yêu cầu Công ước. Thật vậy, báo cáo của Hội đồng châu Âu nhận định: “Đối với các tội phạm quy định từ Điều 2 đến 11 của Công ước, điều kiện song trùng được tự động đáp ứng giữa các bên”. Điều này đồng nghĩa với việc hầu hết các yêu cầu dẫn độ, tương trợ liên quan đến tội phạm mạng đều không bị từ chối vì lý do khác biệt định tội.

Nguyên tắc song trùng góp phần bảo đảm rằng hợp tác quốc tế không bị thực hiện một cách tùy tiện. Theo nguyên tắc này, một quốc gia chỉ yêu cầu dẫn độ hoặc tương trợ tư pháp khi hành vi bị điều tra là nghiêm trọng và đồng thời được coi là tội phạm ở cả hai bên. Nhờ việc áp dụng nguyên tắc song trùng, các quốc gia có thể tránh phải xử lý quá nhiều yêu cầu dẫn độ hoặc tương trợ tư pháp không cần thiết. Chỉ những vụ việc mà hành vi bị yêu cầu xử lý được coi là tội phạm ở cả hai bên mới được thụ lý; còn nếu không đáp ứng điều kiện này thì yêu cầu sẽ bị từ chối.²⁶ Điều này giải thích vì sao các nước dân chủ phương Tây rất coi trọng nguyên tắc song trùng như một “van an toàn” khi hợp tác với các quốc gia có pháp luật khác biệt, nhằm ngăn chặn yêu cầu có động cơ chính trị hoặc vi phạm nhân quyền²⁷.

[opa/pr/russian-national-charged-largest-known-data-breach-prosecution-extradited-united-states](https://www.opa.pr/russian-national-charged-largest-known-data-breach-prosecution-extradited-united-states), truy cập ngày 10/6/2025.

²⁶ Chẳng hạn, những vấn đề còn tranh cãi pháp lý như tội danh về nội dung thông tin (tin giả, xúc phạm trực tuyến, tuyên truyền cực đoan qua mạng) - nước này có thể hình sự hóa nhưng nước kia xem là quyền tự do ngôn luận - thì nguyên tắc song trùng cho phép bên được yêu cầu từ chối hợp tác. Điều này vô hình trung bảo vệ các giá trị nhân quyền phổ quát trước khả năng bị xâm hại bởi luật lệ hà khắc của nước khác.

²⁷ Amicus Legal Consultants Ltd & Deya, D. (2010). *Practitioner reference manual for mutual legal assistance & extradition* (pp. 64-65). Inter-Governmental Authority on Development (IGAD); Currie, R. J. (2024). When (and where) is a crime a crime? “Double criminality” as a principle of fundamental

Bên cạnh những kết quả đạt được, thực tiễn áp dụng nguyên tắc song trùng vẫn tồn tại một số hạn chế sau đây:

Trước hết, tội phạm mạng là lĩnh vực biến đổi nhanh, không phải mọi hành vi mới nổi đều được các nước kịp thời nội luật hóa giống nhau. Sự lệch pha pháp lý tạo nên khoảng trống mà song trùng trở thành rào cản²⁸. Dù Công ước Budapest đã có Điều 5 về tội can thiệp hệ thống nhưng một số nước chậm triển khai nội luật hóa đầy đủ. Thực tế, đã có những trường hợp yêu cầu điều tra về tấn công mạng quy mô nhỏ bị từ chối vì lý do “hành vi chưa cấu thành tội phạm ở nước chúng tôi”. Điều này đặt ra những khoảng trống lập pháp sẽ tạo “điểm mù” trong hợp tác quốc tế. Để khắc phục, đòi hỏi sự cập nhật liên tục của các quốc gia, cũng như mở rộng danh mục tội phạm trong các điều ước đa phương²⁹.

Mặt khác, một số tranh luận rằng liệu nguyên tắc song trùng có nên được duy trì nghiêm ngặt trong bối cảnh toàn cầu hóa tội phạm mạng hay không? Một số ý kiến cho rằng, đối với những tội phạm đặc biệt nghiêm trọng, phạm vi ảnh hưởng rộng³⁰, cần xem xét cơ chế dẫn độ linh hoạt hơn, thậm chí bỏ yêu cầu song trùng để tránh tội phạm lợi dụng nơi trú ẩn pháp lý. Lập luận này dựa trên tiền lệ như cơ chế Tòa án Hình sự Quốc tế (ICC) hoặc dẫn độ trong EU, nơi mà sự thống nhất pháp luật cho phép giản lược điều kiện song

justice. *Canadian Bar Review*, 104.; Moodrick-Even Khen, H. (2025). Mutual legal assistance and double criminality. *Journal of International Criminal Justice*, 23(1), 87-106.; Konovalenko, D. *The Doctrine of Double Criminality: A Key Barrier in Extradition Cases to the USA*, <https://no-extradition.com/double-criminality-doctrine-extradition-usa/>. (Truy cập ngày 15/11/2025).

²⁸ Ví dụ, vài năm trước, hành vi tấn công DDoS (từ chối dịch vụ) chưa được nhiều nước quy định thành tội danh riêng, hoặc chỉ xử phạt hành chính. Nếu một nhóm tội phạm thực hiện tấn công DDoS xuyên biên giới, việc dẫn độ hay tương trợ có thể gặp khó vì nước bị yêu cầu chưa coi đó là tội hình sự. Theo Hui, K.-L., Kim, S. H., & Wang, Q.-H. (2017). *Cybercrime Deterrence and International Legislation: Evidence from Distributed Denial of Service Attacks*. *MIS Quarterly*, 41(2), 497-524. <https://www.jstor.org/stable/26629724>.

²⁹ Chẳng hạn, Nghị định thư bổ sung 2022 của Công ước Budapest đã mở rộng phạm vi hành vi liên quan đến khủng bố mạng, phân phối phần mềm độc hại. Theo Ferner, J. (2025). *UN Cybercrime Convention 2024: The Global Struggle Over Cybercrime Treaties in a Fragmented Digital Order*. <https://www.ferner-alsdorf.com/un-cybercrime-convention-2024-the-global-struggle-over-cybercrime-treaties-in-a-fragmented-digital-order/>. (Truy cập ngày 11/6/2025).

³⁰ Ví dụ tấn công vào cơ sở hạ tầng quan trọng, mạng lưới tài chính quốc tế.

trùng³¹. Tuy nhiên, quan điểm ngược lại nhấn mạnh việc bãi bỏ hoàn toàn song trùng trên phạm vi toàn cầu là nguy hiểm, bởi sự khác biệt hệ thống chính trị, pháp luật giữa các nước còn rất lớn. Nếu không có song trùng, một chính phủ có thể lạm dụng kênh hợp tác hình sự quốc tế để truy lùng những hành vi mà đa số quốc gia khác không coi là tội phạm³². Ngày nay, trong quá trình đàm phán Công ước mới của Liên hợp quốc về chống tội phạm mạng (2022-2024), các nước phương Tây đã kiên quyết đòi hỏi lồng điều kiện song trùng bắt buộc như một yếu tố bảo đảm. Tuy nhiên, dự thảo công ước mới được thông qua tháng 8/2023 lại bị chỉ trích là có ngôn ngữ yếu và không ràng buộc về các nguyên tắc bảo đảm, trong đó yêu cầu song trùng chỉ được đề cập một cách chung chung, thiếu tính bắt buộc chặt chẽ³³. Điều này dấy lên lo ngại rằng cơ chế hợp tác mới có thể bị lạm dụng, làm suy yếu khả năng từ chối những yêu cầu thiếu cơ sở tội phạm tương ứng.

Một hạn chế của quy định song trùng là có thể gây độ trễ trong thủ tục, nhất là khi xác minh hành vi có cấu thành tội phạm theo luật cả hai bên³⁴. Đây không phải là vấn đề quá lớn với trường hợp dẫn độ để tiếp tục thi hành án nhưng trong tương trợ điều tra thì việc trì hoãn lại ảnh hưởng nghiêm trọng đối với toàn bộ quá trình tố tụng sau đó. Vì vậy, một số chuyên gia đề xuất cơ chế “tương trợ có điều kiện”: Tạm thời cung cấp chứng cứ, nhưng nếu sau đó hành vi không phải tội phạm theo luật mình, có thể ngừng hợp tác hoặc yêu cầu trả lại chứng cứ. Cách tiếp cận này giúp cân bằng giữa tốc độ điều tra và bảo đảm pháp lý.

Nguyên tắc song trùng là nền tảng cốt lõi cho hợp tác quốc tế chống tội phạm mạng, mặc dù còn nhiều tranh luận do khác biệt về lợi ích, nguyên tắc này vẫn thúc đẩy hoàn thiện khung pháp lý hợp tác. Với Việt Nam, việc nghiên cứu kinh nghiệm thực thi nguyên tắc song trùng trong Công ước Budapest là rất quan trọng, góp phần hoàn thiện pháp luật, đáp ứng nhu cầu hợp tác đấu tranh phòng chống tội phạm ngày càng gia tăng hiện nay.

³¹ European Union (2006). Agreement between the EU and the International Criminal Court (ICC). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legissum:dh0005>. (Truy cập ngày 11/6/2025).

³² Ví dụ như bắt giữ nhà báo, nhà hoạt động dưới danh nghĩa “tội phạm công nghệ thông tin” mơ hồ.

³³ Summer Walker, Tlđđ.

³⁴ Witten, S., Jeffress, A., & Konkel, K. (2020). International Extradition: A Guide to U.S. and International Practice. <https://www.arnoldporter.com/en/perspectives/advisories/2020/11/international-extradition-a-guide>. (Truy cập ngày 11/6/2025).

5. Kiến nghị hoàn thiện pháp luật Việt Nam

Trước xu thế quốc tế và yêu cầu nội tại về phòng, chống tội phạm công nghệ cao, pháp luật Việt Nam cần điều chỉnh để bảo đảm phù hợp với nguyên tắc song trùng và các cam kết quốc tế. Dưới đây là một số kiến nghị trọng tâm:

Một là, hoàn thiện các quy định về tội phạm mạng trong Bộ luật Hình sự: Việt Nam cần tiếp tục nội luật hóa đầy đủ các hành vi phạm tội mạng theo chuẩn mực quốc tế. Bộ luật Hình sự năm 2015 (sửa đổi năm 2017, 2025) đã có một số điều khoản về tội sử dụng mạng máy tính, viễn thông để chiếm đoạt tài sản, tội xâm nhập trái phép mạng máy tính... Tuy nhiên, cần rà soát bổ sung những hành vi còn thiếu hoặc chưa rõ, như tội can thiệp dữ liệu, can thiệp hệ thống, tội sản xuất, phát tán mã độc, tội mua bán, trao đổi trái phép thông tin thẻ tín dụng... Việc hình sự hóa đầy đủ và tương thích với các điều khoản từ Điều 2 đến Điều 11 của Công ước Budapest sẽ giúp Việt Nam bảo đảm điều kiện song trùng khi hợp tác, tránh tình huống tội phạm mạng lợi dụng kẽ hở luật nội địa để phạm tội. Đồng thời, cần quy định trách nhiệm pháp nhân đối với tội phạm công nghệ để xử lý triệt để các tổ chức lợi dụng công nghệ phạm tội³⁵. Mức hình phạt cho các tội này cũng nên được xem xét tăng nặng, ít nhất đạt ngưỡng dẫn độ quốc tế (một năm tù trở lên), nhằm tạo cơ sở pháp lý cho việc dẫn độ tội phạm mạng sau này (khoản 1a Điều 12).

Hai là, sửa đổi, bổ sung pháp luật về dẫn độ và tương trợ tư pháp hình sự: Trên cơ sở kinh nghiệm quốc tế, Việt Nam cần cụ thể hóa nguyên tắc song trùng trong các văn bản pháp luật điều chỉnh hoạt động dẫn độ, tương trợ. Luật Tương trợ tư pháp năm 2007 đã đề cập nguyên tắc này, nhưng sắp tới dự kiến tách bạch thành luật riêng về tương trợ hình sự³⁶, đây là cơ hội để quy định rõ ràng hơn. Một số nội dung đề xuất: (i) Định nghĩa rõ tiêu chí song trùng: Luật nên quy định việc xác định song trùng dựa trên bản chất hành vi phạm tội, không đòi hỏi tội danh tương ứng phải trùng tên hoặc loại tội (tương tự quy tắc trong Công ước Budapest). Điều này giúp linh hoạt trong xét yêu cầu dẫn độ, tương trợ. (ii) Quy định ngoại lệ hợp lý: Có thể cân nhắc cho phép bỏ yêu cầu song trùng đối với một số biện pháp tương trợ khẩn cấp, ít xâm phạm như bảo quản dữ liệu điện tử tạm thời theo đề nghị

³⁵ Nguyễn, H. N., Tlđđ.

³⁶ Hoàng, M. (2025). Mở rộng quyền dẫn độ, tăng hiệu quả phòng chống tội phạm xuyên quốc gia. *VOV2*. <https://vov2.vov.vn/phap-luat/mo-rong-quyen-dan-do-tang-hieu-qua-phong-chong-toi-pham-xuyen-quoc-gia-53294.vov2>. (Truy cập ngày 11/6/2025).

nước ngoài. Việc này phù hợp thông lệ quốc tế³⁷ và bảo đảm chứng cứ không bị mất trong khi chờ hoàn tất thủ tục chính. Tất nhiên, cần ràng buộc nếu sau đó yêu cầu tương trợ chính không thỏa mãn song trùng thì dữ liệu thu thập phải được xử lý phù hợp (hủy bỏ hoặc không dùng làm chứng cứ kết tội). (iii) Đơn giản hóa thủ tục dẫn độ: Bổ sung quy định cho phép sử dụng điều ước quốc tế đa phương mà Việt Nam là thành viên làm căn cứ dẫn độ, ngay cả khi chưa có hiệp định song phương. Đồng thời, mở rộng phạm vi dẫn độ đối với tội phạm mạng: Không chỉ giới hạn ở những tội đã quy định trong hiệp định hiện có, mà có thể dẫn độ theo nguyên tắc có đi có lại đối với các tội mạng nghiêm trọng mới phát sinh. (iv) Giữ vững nguyên tắc nhân đạo: Luật cần có điều khoản từ chối dẫn độ nếu bên yêu cầu áp dụng hình phạt tử hình (trừ khi có bảo đảm không thi hành) hoặc nếu yêu cầu liên quan hành vi chính trị, quân sự thuần túy. Đây là thông lệ quốc tế, cũng như để các nước tin tưởng hợp tác với Việt Nam³⁸. Việc này gián tiếp khuyến khích các nước sẵn sàng ký kết hiệp định và trao trả tội phạm mạng cho ta. Hiện nay, dự thảo Luật Dẫn độ và dự thảo Luật Tương trợ tư pháp hình sự đã tiếp cận theo hướng tích cực, đồng thời bổ sung những thiếu sót của Luật Tương trợ tư pháp hình sự năm 2007, tuy nhiên, các nội dung trên vẫn chưa được quy định cụ thể. Do đó, việc sửa đổi, bổ sung cụ thể các quy định pháp luật về dẫn độ và tương trợ tư pháp hình sự là cần thiết với kỳ vọng sẽ nâng cao hiệu quả trong hợp tác dẫn độ, tương trợ tư pháp hình sự nói chung và trong lĩnh vực tội phạm mạng nói riêng.

Ba là, thiết lập đầu mối liên lạc 24/7 và nâng cao hiệu quả phối hợp điều tra quốc tế: Việt Nam nên tham gia mạng lưới 24/7 về phòng chống tội phạm mạng tương tự yêu cầu Điều 35 Công ước Budapest. Hiện nay, Việt Nam đã có kênh Interpol và ASEANAPOL để trao đổi khẩn³⁹, nhưng một đầu mối chuyên trách (thuộc Bộ Công an hoặc Viện kiểm sát nhân dân tối cao) hoạt động 24/7 sẽ giúp tiếp nhận và xử lý ngay lập tức các yêu cầu bảo toàn chứng cứ, định vị đối tượng, hỗ trợ kỹ thuật từ nước ngoài. Song song với đó, cần xây dựng quy trình phối hợp giữa đầu mối này với các

ơ quan điều tra, nhà cung cấp dịch vụ Internet trong nước để thực hiện nhanh các yêu cầu như đóng băng tài khoản, cung cấp log truy cập. Điều này đòi hỏi đào tạo một đội ngũ chuyên viên am hiểu pháp luật quốc tế và công nghệ để vận hành thông suốt. Việt Nam cũng có thể chủ động ký các Biên bản ghi nhớ về hợp tác phòng chống tội phạm mạng với các đối tác quan trọng như Mỹ, EU, Nhật Bản, thiết lập kênh trao đổi thông tin phi chính thức. Kinh nghiệm cho thấy nhiều vụ án đã được phá nhờ trao đổi tình báo ngoài khuôn khổ Hiệp định tương trợ tư pháp hình sự chính thức. Những kênh hợp tác linh hoạt này sẽ bổ sung hiệu quả cho hợp tác chính thức theo hiệp định.

Bốn là, tham gia các điều ước quốc tế và khu vực về phòng chống tội phạm mạng: Để tạo cơ sở pháp lý vững chắc cho hợp tác, Việt Nam nên xem xét gia nhập Công ước Budapest hoặc Công ước Liên hợp quốc mới về tội phạm mạng (Công ước Hà Nội – đã ký tại Việt Nam ngày 25/10/2025). Việc tham gia sẽ giúp Việt Nam cập nhật khuôn khổ pháp lý theo chuẩn mực quốc tế, đồng thời mở rộng mạng lưới đối tác hợp tác⁴⁰. Nếu chưa thể gia nhập ngay, nên tích cực tham gia các diễn đàn, khóa tập huấn của Hội đồng châu Âu về Công ước Budapest⁴¹. Về khu vực, cần tận dụng hợp tác ASEAN: Thúc đẩy xây dựng một cơ chế ASEAN về dẫn độ và tương trợ tội phạm mạng, hoặc ít nhất ký kết các hiệp định song phương với các nước ASEAN về vấn đề này. Bời lẽ, trong thực tiễn Việt Nam, tội phạm công nghệ cao từ Trung Quốc, Đài Loan, Malaysia, Philippines... hoạt động khá nhiều⁴². Nếu có hiệp định dẫn độ/tương trợ tư pháp với các nước này, chúng ta sẽ dễ dàng chuyển giao hoặc tiếp nhận đối tượng để xử lý kịp thời.

Năm là, bảo đảm các điều kiện thực thi trong nước: Để những kiến nghị trên phát huy

³⁷ Vì khi đã là thành viên công ước, các nước khác có nghĩa vụ tương trợ ta với điều kiện tương tự.

³⁸ Việt Nam từng cử đại diện dự các hội thảo Octopus về tội phạm mạng. Nhân dân (2025). Việt Nam tham dự hội nghị phòng chống tội phạm công nghệ cao tại Pháp. Nhân Dân English Edition. <https://en.nhandan.vn/viet-nam-attends-france-conference-on-high-tech-crime-prevention-post149078.html>. (Truy cập ngày 12/6/2025).

³⁹ Ví dụ các đường dây lừa đảo qua mạng ở Phú Quốc, Hải Phòng do người nước ngoài cầm đầu. Hoàng, H. (2025). Triệt phá tội phạm lừa đảo xuyên quốc gia: Cuộc chiến không biên giới. *Báo An ninh Thủ đô*. <https://www.anninhthudo.vn/triet-pha-toi-pham-lua-dao-xuyen-quoc-gia-cuoc-chien-khong-bien-gioi-post613919.antd>. (Truy cập ngày 12/6/2025); Trần., T. (2024). Nhóm 3 người nước ngoài lừa đảo tiền, chiếm đoạt tài sản ở Phú Quốc. *Báo Vietnamnet*. <https://vietnamnet.vn/nhom-3-nguoi-nuoc-ngoai-lua-dao-doi-tien-chiem-doat-tai-san-o-phu-quo-2357168.html>. (Truy cập ngày 11/6/2025).

³⁷ UNODC, Tlđđ.

³⁸ Vì nhiều nước từ chối dẫn độ về Việt Nam do lo ngại án tử hình. Hoàng, M., Tlđđ.

³⁹ Hương, H. (2024). Phối hợp hiệu quả với INTERPOL và ASEANAPOL trong đấu tranh phòng, chống tội phạm. *Công an nhân dân online*. <https://cand.com.vn/Hoat-dong-LL-CAND/phoi-hop-hieu-qua-voi-interpol-va-aseanapol-trong-dau-tranh-phong-chong-toi-pham-i735018/>. (Truy cập ngày 12/6/2025).

hiệu quả, Việt Nam cần đầu tư nâng cao năng lực thực thi. Trước hết là năng lực điều tra số như trang bị công nghệ, đào tạo nhân sự về thu thập, bảo quản và phân tích chứng cứ điện tử theo chuẩn mực quốc tế, sẵn sàng đáp ứng yêu cầu tương trợ đến và đi. Thứ hai, xây dựng quy trình pháp lý nội bộ rõ ràng để xử lý yêu cầu nước ngoài: Phân công đầu mối⁴³, thời hạn xem xét, cơ chế trao đổi bổ sung thông tin với bên yêu cầu... Thứ ba, chú trọng tuân thủ các cam kết nhân quyền khi hợp tác⁴⁴ để nâng cao uy tín pháp lý của Việt Nam, khiến các nước tin cậy và sẵn sàng hợp tác hơn. Cuối cùng, cần tuyên truyền và đào tạo cho đội ngũ Thẩm phán, Kiểm sát viên về các điều ước quốc tế liên quan nguyên tắc song trùng, để khi áp dụng vào các vụ án cụ thể, họ có đủ kiến thức và nhân quan phù hợp thông lệ quốc tế.

Kết luận

Nguyên tắc song trùng trong Công ước Budapest về tội phạm mạng thể hiện sự kết hợp giữa bảo vệ chủ quyền pháp lý quốc gia và thúc đẩy hợp tác quốc tế trong đấu tranh với tội phạm xuyên biên giới. Công ước đã xây dựng một khuôn khổ linh hoạt, bảo đảm yêu cầu hợp tác được đáp ứng tối đa mà không vi phạm nguyên tắc này. Những thành công và hạn chế từ thực tiễn áp dụng nguyên tắc song trùng là bài học quý báu cho Việt Nam. Để hội nhập sâu rộng và nâng cao hiệu quả phòng, chống tội phạm công nghệ cao, pháp luật Việt Nam cần sớm được hoàn thiện theo hướng tương thích với các chuẩn mực quốc tế, trong đó nguyên tắc song trùng phải được nhận thức đúng và vận dụng linh hoạt. Các kiến nghị nêu trên tập trung vào đồng bộ hóa quy định hình sự, cải cách thủ tục dân độ, tương trợ và tăng cường thiết chế thực thi, từ đó tạo tiền đề để Việt Nam tham gia các cơ chế hợp tác toàn cầu như Công ước Budapest và Công ước của Liên hợp quốc về chống tội phạm mạng. Một khung pháp lý quốc gia hoàn thiện, hài hòa và tương thích với các quy định, chuẩn mực quốc tế sẽ giúp Việt Nam chủ động trong việc dẫn độ tội phạm mạng và đáp ứng kịp thời yêu cầu tương trợ từ nước ngoài, thể hiện trách nhiệm với an ninh mạng quốc tế. Qua đó, Việt Nam vừa bảo vệ lợi ích, chủ quyền, vừa đóng góp vào nỗ lực ngăn chặn tội phạm công nghệ cao toàn cầu./

⁴³ Như Viện kiểm sát nhân dân tối cao hiện được đề xuất làm cơ quan trung ương về tương trợ hình sự. Hoàng, M., Tlđđ.

⁴⁴ Ví dụ, không truy cứu trách nhiệm hình sự người được dẫn độ nếu hành vi của họ tại Việt Nam không cấu thành tội phạm (nguyên tắc đặc biệt hóa), không sử dụng chứng cứ do nước ngoài cung cấp nếu thu thập bằng biện pháp xâm phạm nhân quyền nghiêm trọng theo chuẩn mực Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Adams, A. C., & Podair, D. (2024). *Confusion & Contradiction in the UN 'Cybercrime' Convention*. <https://www.lawfaremedia.org/article/confusion---contradiction-in-the-un-cybercrime-convention>.
2. Amicus Legal Consultants Ltd & Deya, D. (2010). *Practitioner reference manual for mutual legal assistance & extradition* (pp. 64–65). Inter-Governmental Authority on Development (IGAD).
3. Osula, A. M. (2015). Mutual legal assistance & other mechanisms: International cooperation in the digital age. *Masaryk University Journal of Law and Technology*, 9(1), 50–52.
4. Konovalenko, D. *The Doctrine of Double Criminality: A Key Barrier in Extradition Cases to the USA*, <https://no-extradition.com/double-criminality-doctrine-extradition-usa/>.
5. Ferner, J. (2025). UN Cybercrime Convention 2024: The Global Struggle Over Cybercrime Treaties in a Fragmented Digital Order. <https://www.ferner-alsdorf.com/un-cybercrime-convention-2024-the-global-struggle-over-cybercrime-treaties-in-a-fragmented-digital-order/>.
6. Moodrick-Even Khen, H. (2025). Mutual legal assistance and double criminality. *Journal of International Criminal Justice*, 23(1).
7. Hui, K. L., Kim, S. H., & Wang, Q. H. (2017). Cybercrime Deterrence and International Legislation: Evidence from Distributed Denial of Service Attacks. *MIS Quarterly*, 41(2).
8. Plachta, M. (1989). The role of double criminality in international cooperation in penal matters. *Nordisk Tidsskrift for Kriminallvidenskab*, 76.
9. Nguyễn, Đ. K. (2023). Sự phát triển của công nghệ và tình trạng gia tăng tội phạm mạng hiện nay. *Tạp chí điện tử Luật sư Việt Nam*. <https://lsvn.vn/su-pha-t-trie-n-cu-a-cong-nghe-va-ti-nh-tra-ng-gia-tang-to-i-pha-m-ma-ng-hie-n-nay-1699026045-a137208.html#>.
10. Nguyễn, H. N. (2024). Một số khuyến nghị trong việc tăng cường các quy định pháp luật về tội phạm công nghệ cao. *Tạp chí Ngân hàng*. <https://tapchinganhang.gov.vn/mot-so-khuyen-nghi-trong-viec-tang-cuong-cac-quy-dinh-phap-luat-ve-toi-pham-cong-nghe-cao-683.html>.
11. Nguyễn, T. T. (2022). Dẫn độ tội phạm và thực thi việc dẫn độ tội phạm theo quy định của Luật Tương trợ tư pháp năm 2007. *Tạp chí Tòa án nhân dân điện tử*. <https://tapchitoaan.vn/dan-do-toi-pham-va-thuc-thi-viec-dan-do-toi-pham-theo-quy-dinh-cua-luat-tuong-tro-tu-phap-nam-20075866.html>.
12. Boister, N. (2023). A history of double criminality in extradition. *Journal of the History of International Law*, 25(2).
13. Ngô, T. X. (2015). Dẫn độ tội phạm trong hiệp định tương trợ tư pháp giữa Việt Nam với một số quốc gia trên thế giới. *Bộ Tư pháp*. <https://moj.gov.vn/qt/tintuc/Pages/nghien-cuu-trao-doi.aspx?ItemID=1789>.
14. Currie, R. J. (2024). When (and where) is a crime a crime? "Double criminality" as a principle of fundamental justice. *Canadian Bar Review*, 104.
15. Walker, S. (2024). Cybercrime treaty risks a world of UN-sanctioned online control. *Global Initiative Against Transnational Organized Crime*. <https://globalinitiative.net/analysis/cybercrime-treaty-risks-a-world-of-un-sanctioned-online-control/>. Samuel, International Extradition: A Guide to U.S. and International Practice, (2020).